

Vertrouwelijk
Per e-mail verstuurd

Alle accountantsorganisaties met een reguliere vergunning

Datum	2 december 2024
Ons kenmerk	SrAa-24111767
Pagina	1 van 4
Kopie aan	NBA en SRA
Betreft	Verwachtingen rondom examenfraude

Geacht bestuur,

In deze brief wil de Autoriteit Financiële Markten (**AFM**) accountantsorganisaties met een reguliere vergunning informeren over wat van u wordt verwacht rondom examenfraude en roept de AFM op tot reflectie. Examenfraude kan immers ook bij uw accountantsorganisatie spelen. De AFM heeft inmiddels meldingen ontvangen dat examenfraude breder voorkomt, ook bij accountantsorganisaties met een reguliere vergunning. De AFM vraagt u deze brief te delen met alle (mede) beleidsbepalers van uw accountantsorganisatie.

De AFM heeft in juli 2023¹ en oktober 2023² gereageerd op de berichtgeving over examenfraude bij twee OOB-accountantsorganisaties. Eerder heeft de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (**NBA**) vanuit haar rol een oproep gedaan om intern te onderzoeken of er sprake kan zijn geweest van examenfraude³ en wanneer de NBA dit als ernstig classificeert⁴.

Accountantsorganisaties hebben een belangrijke rol in het maatschappelijk verkeer. Zo moet iedereen kunnen vertrouwen op het oordeel van een accountant in de controleverklaring bij een jaarrekening. De AFM vindt dat er geen plek is voor examenfraude of ander niet-integer gedrag in de sector en verwacht zo snel mogelijk een gedragsverandering op dit punt en maatregelen om herhaling te voorkomen. Het is aan de accountantsorganisaties om examenfraude te voorkomen, eventuele misstanden op te sporen en aan te pakken. Daar ziet de AFM scherp op toe.

Wat is examenfraude?

Examenfraude is een term die wordt gebruikt voor alle vormen van niet-integer gedrag bij het volgen van trainingen, afleggen van toetsen, of examens, of bij het opstellen van (praktijk)verslagen ten aanzien van de

¹ <https://www.afm.nl/nl-nl/sector/actueel/2023/juli/reactie-kpmg-fraude>

² <https://www.afm.nl/nl-nl/sector/actueel/2023/oktober/update-afm-reactie-examenfraude>

³ [NBA persbericht van 25 april 2024.](#)

⁴ [NBA persbericht van 15 oktober 2024.](#)

Datum	2 december 2024
Ons kenmerk	SrAa-24111767
Pagina	2 van 4

opleiding tot RA. Een aantal voorbeelden zijn het delen van antwoorden, het maken van de toets voor iemand anders of het gezamenlijk maken van toetsen die bedoeld zijn om alleen te maken. In bijlage 1 staan meer voorbeelden.

Wat verwacht de AFM van u?

De AFM verwacht bij accountantsorganisaties een organisatiecultuur waarin integer gedrag wordt gestimuleerd en niet-integere gedragingen aan de orde worden gesteld en worden gecorrigeerd. De AFM verwacht dat het bestuur het onderwerp examenfraude intern onder de aandacht brengt, ook als er geen signalen zijn. Bijvoorbeeld door het organiseren van bijeenkomsten over dit onderwerp, het bespreken van dilemma's en het duidelijk communiceren van wat u als bestuur ongewenst gedrag vindt. De AFM verwacht dat accountantsorganisaties uitleggen op welke wijze medewerkers en accountants intern melding kunnen doen, bijvoorbeeld bij de compliance officer, van mogelijk niet-integer handelen van zichzelf of bij anderen in het verleden.

Wat verwacht de AFM als er signalen of vermoedens zijn van examenfraude?

De AFM verwacht van accountantsorganisaties dat zij indicaties van examenfraude beheerst en integer behandelt. Hierbij hoort een zorgvuldig en voortvarend onderzoek naar de feiten en omstandigheden van deze signalen of vermoedens. De accountantsorganisatie moet hierbij aandacht hebben voor onafhankelijkheid, diepgang en juridische aspecten. Ook verwacht de AFM dat onderzocht wordt of er andere vermoedelijke situaties zijn met vergelijkbare kenmerken of risico's. In bijlage 2 hebben we goede praktijkvoorbeelden opgenomen, voor het geval in uw accountantsorganisatie sprake is van examenfraude. Als vast is komen te staan dat er examenfraude heeft plaatsgevonden, verwacht de AFM dat de accountantsorganisatie maatregelen treft om herhaling te voorkomen. Hiervoor is het noodzakelijk om de onderliggende oorzaken te identificeren vanuit verschillende invalshoeken: systemen, processen alsmede gedrags- en cultuuraspecten.

Wanneer moet u een incidentmelding bij de AFM doen?⁵

Een incident omvat feiten, omstandigheden en gebeurtenissen die (o.m.) een indicatie vormen voor het bestaan van de betrokkenheid bij wetsovertredingen die het vertrouwen kunnen schaden.⁶ Een voorbeeld van wetsovertredingen zijn overtredingen van beroepsregelgeving, zoals de VGBA⁷. Een incident moet onverwijld gemeld worden bij de AFM als het incident ernstige gevolgen kan hebben voor de integere uitoefening van de accountantsorganisatie. Een onderzoek door de accountantsorganisatie naar een indicatie van examenfraude kwalificeert als incident omdat deze ernstige gevolgen kan hebben. In dit geval verwacht de AFM onverwijld een incidentmelding van u.

⁵ Een situatie van niet-integer gedrag bij examens binnen een accountantsorganisatie geeft aanleiding om te overwegen of een melding van een ernstig geval bij de NBA noodzakelijk is, maar ook of een incidentmelding bij de AFM moet worden gedaan.

⁶ [Incidentmelding \(afm.nl\)](https://afm.nl/incidentmelding)

⁷ Verordening gedrags- en beroepsregels accountants

Datum 2 december 2024
Ons kenmerk SrAa-24111767
Pagina 3 van 4

Wat doet de AFM met een incidentmelding?

De AFM behandelt elke incidentmelding en kiest een vervolg dat aansluit bij de ernst en verwijtbaarheid van de overtreding en de wijze waarop de accountantsorganisatie zelf al maatregelen heeft getroffen. De AFM vindt het belangrijk dat accountantsorganisaties zelf verantwoordelijkheid nemen om incidenten te onderkennen, de juiste maatregelen te treffen om de risico's te beheersen en om herhaling te voorkomen. Ook is het belangrijk dat accountantsorganisaties leren van incidenten. Een incidentmelding kan ook aanleiding geven voor de AFM om nader onderzoek uit te voeren.

De AFM roept beleidsbepalers op zelf melding te doen van eigen betrokkenheid bij examenfraude

Als u als (mede)beleidsbepaler zelf gedrag heeft vertoond dat geduid kan worden als examenfraude, dan verzoekt de AFM om dit intern binnen uw organisatie kenbaar te maken en de accountantsorganisatie hiervan een aparte incidentmelding te doen bij de AFM, voor zover dat nog niet is gebeurd. Wees u ervan bewust dat de AFM het bewust niet melden als een ernstige overtreding van de accountantsorganisatie opvat. De AFM roept beleidsbepalers op om uiterlijk 31 januari 2025 deze melding via de accountantsorganisatie bij de AFM te doen.

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten

A.C. Pureveen RA
Hoofd
Kwaliteit accountantscontrole & Verslaggeving

drs. H.L. van Beusekom MBA
Bestuurslid
Bestuur

Bijlage 1. Voorbeelden van examenfraude

Overzicht met mogelijke voorbeelden van oneerlijk gedrag (bij het afleggen van examens)⁸

Het delen van antwoorden van examens ⁹
Het ontvangen van antwoorden van examens
Het gebruiken van ontvangen antwoorden van examens of toetsen voor het eigen examen
Iemand anders het eigen examen laten maken
Examens maken voor iemand anders
Het vervalsen van certificaten van afgelegde examens
Iemand (gedeeltelijk) helpen tijdens het afleggen van een examen
Het manipuleren van een digitaal examen (bijv. door de toets norm aan te passen)
Plagiaat plegen in stageverslagen (voor de praktijkopleiding van RA)
Plagiaat plegen in praktijkscripties
PE-portfolio's kopiëren

Bijlage 2. Vijf belangrijke uitgangspunten bij het uitvoeren van intern onderzoek naar examenfraude

- 1. Definities en scope.** Bepaal welke definities worden gehanteerd in het onderzoek, in welke trainingen of toetsen examenfraude kan spelen en bepaal de scope van het onderzoek op basis van de concrete signalen.
- 2. Laat het onderzoek onafhankelijk uitvoeren.** Om het interne onderzoek zorgvuldig uit te voeren, is het van belang dat het onderzoek onafhankelijk plaatsvindt, zodat betrokkenen geen invloed kunnen hebben op het onderzoek en de uitkomsten.
- 3. Betrek tijdig noodzakelijke deskundigheid.** Hierbij wordt vooral bedoeld op juridische kennis en kennis van persoonsgerichte onderzoeken.
- 4. Voer een onderzoek top-down uit.** Hiermee wordt bedoeld dat eventuele betrokkenen die zich hoger in de organisatie bevinden eerder worden onderzocht. Op deze manier komt er sneller duidelijkheid voor deze personen en wordt onzekerheid binnen de organisatie verminderd.
- 5. Stel tijdig relevante digitale gegevens veilig.** Veelal is het noodzakelijk in het onderzoek digitale gegevens veilig te stellen, zoals e-mails en chatberichten. Stel deze digitale informatie tijdig veilig, zodat het mogelijk is deze te onderzoeken.

⁸ Andere voorbeelden zijn te vinden in de matrix op de site van de NBA: [NBA roept meer accountants op tot zelfonderzoek inzake examenfraude](#)

⁹ Waar examens genoemd worden, wordt tevens bedoeld: toetsen, al dan niet verplicht vanuit wetgeving, beroepsregelgeving of intern beleid, praktijkexamens en stageverslagen.